

Tartu Maarja Kool

Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava ainekavad

1. Üldpõhimõtted

Lihtsustatud õppe põhiülesanne on toetada ja suunata (tõhustatud või) erituge vajava õpilase arengut. Iga õpilase hariduslike erivajaduste ületamiseks või vähendamiseks rakendatakse temale sobilikke eripedagoogilisi meetodeid.

Lihtsustatud õppe sisu on valdavalt suunatud praktiliste oskuste ja teadmiste omandamisele. Õpetamine, kasvatamine ja arengu toetamine toimub valdavalt praktilise õppeviisi (harjutamise) kaudu. Reegleid ja teoreetilisi teadmisi õpetatakse minimaalselt, aga sel määral, et üldistada ja teadvustada praktiliselt omandatud.

Kooli õppe- ja kasvatusprotsessis kujundatakse õpilastel suutlikkust ja oskusi, et pingutada jõukohasel viisil ning teha koostööd nii eakaaslaste kui ka erinevate täiskasvanutega. Taotletakse, et õpilastel kujuneksid teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad neil (vajaduse korral suunamise või abiga) jälgida, hinnata ning kohendada oma käitumist ja õpitegevust. Väärtushoiakute kujundamisel taotletakse, et õpilane tunneb vastutust oma tegude tagajärgede eest, järgib üldlevinud väärtusi, määratleb end riigi kodanikuna. Kool aitab kaasa õpilaste kasvamisele isiksusteks, kes on motiveeritud jätkama õpinguid ja tulevad võimalikult iseseisvalt toime erinevates rollides: perekonnas, võimetekohasel tööl ja avalikus elus. Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste kujunemist toetab järjepidev koostöö erinevate osaliste vahel. Tähtis on õpetajate, tugispetsialistide ja lastevanemate koostöö (ühised nõudmised, samalaadne abi jms). Vajaduse korral kaasatakse tugispetsialiste väljastpoolt kooli, kohaliku omavalitsuse esindajaid jt.

Põhiaineid (eesti keel, matemaatika, elu- ja toimetuleku õpe) õpetatakse Tartu Maarja Koolis üldõpetuse vormis, ühildades seda waldorfpedagoogikaga.

Üldõpetuses käsitletakse ka ajaloo, koduloo ja geograafia teemasid järgmiselt:

Kodulugu ja geograafia

1.ja 2.klassis (vanus 7-9) tutvustatakse lastele lihtsaid looduslugusid, mis on võetud lapse otsesest ümbrusest. Läbi jutustuste, maalimise ja käelise tegevuse tekitatakse teadlikkust alateadvuses juba olemasolevatest teadmistest.

3.klassis (vanus 9-10) laieneb õpivaldkond kohalike käsitöölise, põllumeeste, kaupmeeste ja kalurite külastamisega ning nende töö vaatlemisega. Tunnitöös võetakse ette mõni praktiline projekt, kus lapsed saavad vahetu kogemuse vanade tööriistadega töötamisest. Ühistöö käigus saab kraasida villa, läbida programmi viljaterast leivani, kogeda linakasvatust vmt. Õpitakse koostegemist.

Ajalugu

Ajaloo teemade käsitlemisel lähtutakse ideest, et laps ja noor kordavad oma arengus inimkonna ajalugu kõigis aspektides kaugest minevikust tänapäevani välja.

1. klassis (vanus 7-8) on jutusisu seotud tavapärase igapäevaeluga. Põhirõhk on õpetaja loovusel ja õpilaste vajadustel. Loo jutustamisel võib õpetaja kasutada käpiknukke, lauateatrit, et toetada laste arusaamist. Kasutatakse laste jaoks kohandatud laulu- ja näitemänge, luuletusi ja riime. Lugusid korratakse mitmeid kordi, et lapsed hakkaksid end neis "koduselt" tunda ning suureneks laste kindlustunne. Jutustatakse muinasjutte, mille klassikaline sisu viib hilisemate ajalootundide juurde. Muinasjuttude korduvad kujundid aitavad õpilastes luua kindlustunnet.

2. klassis (vanus 8-9) kuulavad, maalivad ja näitlevad lapsed loomamuinasjutte ja pühakute lugusid, milles lapsed puutuvad kokku inimese arhetüüpse iseloomuga. Inimlikud iseloomujooned, mis on rebasel ja jänesel või vastupidiselt lood pühakutest, kus toimub inimese muutumine ning õilistumine. Selles vanuses tajuvad lapsed inimloomust intuiivselt ning ei vaja selgitust.

3. klassis (vanus 9-10) võetakse jutustamise aine Vana Testamendi mütoloogilistest lugudest. Lugu Aadama ja Eeva paradiisist väljasaatmisest kõnetab selles vanuses eneseteadlikumaks muutuvat last. Eneseteadlikumaks muutumist kogeb iga laps sõltumata puude raskusastmest. Keskseks teemaks saab inimeste vastastikune sõltuvus inimtööst ning töötavatest inimestest ning on ühtlasi sissejuhatus põlluharimisse, ehitamisse, kaubandusse.

Õpetaja võib ainet klassile põgusalt kümme minutit tutvustada või sellel pikemalt peatuda. Seejärel võib ta kinnistada aine sisu kunstilistes ja praktilistes tegevustes. Waldorfpedagoogikale on omane, et tunnid tekivad alati uuesti õpetaja ja tema õpilaste ning klassi kui terviku vahelisest suhtlusest.

Waldorfpedagoogika õppekavale omaselt toimub õppetöö koolis ühe-ealiste õpilastega klassi vormis, mis toetab lapse üldise arengu eakohasust. Selle töö aluseks on järgnev soovituslik ainekavade õpisisu klasside kaupa, sisaldades ka mõningaid viiteid õpisisu diferentseerimiseks õpilastele jõukohase õppetaseme järgi.

Taotletavad pädevused ning õppe ja kasvatuse rõhuasetused arenguperioodide kaupa
Taotletavad pädevused 1.-2. klassis

2. klassi lõpuks õpilane:

- 1) tunneb end oma pere liikmena, oma klassi ja kooli õpilasena;
- 2) osaleb klassi ühistevõttes;
- 3) kontakteerub ühistevõttes teiste inimestega, palub abi ja osutab ise abi kaaslastele;
- 4) kuulab ja vastab küsimustele; väljendab ennast 3–4-sõnaliste lihtlausetega;
- 5) eristab oma-võõrast-ühist;
- 6) hoiab korras oma välimuse; hoiab puhtust ja korda; hoiab korras oma koolitarbed;
- 7) leiab täiskasvanu suunamisel paberilehelt ja raamatu leheküljelt vajalikku teavet;
- 8) täidab ülesanded koostevõttes, eeskuju ja näidise järgi, omandatud oskuste piires suulise korralduse kohaselt;
- 9) viib kokku eseme, selle kujutise ja keelelise väljendi; tunneb kirjelduse järgi ära tuttavaid esemeid ja nähtusi;
- 10) vaatleb ning võrdleb täiskasvanu juhendamisel esemeid ja nähtusi; järjestab ja rühmitab

esemeid ning nende kujutisi ühe-kahe tajutava tunnuse (kuju, suuruse, värvuse) alusel;

- 11) loeb jõukohast õpitud teksti lühikeste sõnade ja/või kõnetaktide kaupa;
- 12) arvutab õpitud arvuvalla piires ning mõõdab täiskasvanu abiga;
- 13) tunneb rõõmu liikumisest, loovast ja käelisest tegevusest;
- 14) käitub õpitud oskuste piires viisakalt, ohutult ja ümbrust hoidvalt; hindab oma ja teiste käitumist õige/vale, meeldib / ei meeldi tasandil.

Õppe ja kasvatus rõhuasetused 1.–2. klassis

(1) Esimesel arenguperioodil on põhitaotluseks õpilaste kohanemine koolieluga, õpilase rolli mõistmine ja vastavate alusoskuste omandamine: kuulamine, adekvaatne reageerimine küsimustele ja korraldustele, vaatlemine, osalemine dialoogis, tegevusse lülitumine ning ühelt tegevuselt teisele ümberlülitumine. Õppeeesmärgiks on elementaarse lugemis-, kirjutamis- ja arvutamisoskuse omandamine.

(2) Õpetaja suunamisel õpivad õpilased tundma lähiümbrust ning igapäevaelu nähtusi. Lisaks iseendaga seonduva teadvustamisele kujundatakse õpilastel ka arusaamist mina-meie-suhetest. See kujuneb kontaktis ning koostegEVuses täiskasvanu ja klassikaaslastega, osalemisel õppemängudes ja ühistegEVustes.

(3) Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse ülesandeid, nende täitmiseks kuluvat aega ning õpetaja osaluse ja abi osakaalu. Õpetaja osaleb laste tegevustes suurel määral. Õpilased täidavad õpiülesandeid koostegEVuses, matkimise, näidise järgimise toel ja omandatud oskuste piirides suulise korralduse järgi. Õpilaste tegevust verbaliseerib valdavalt õpetaja.

(4) Õpilased vajavad õppetegEVustes palju materialiseerimist ja näitlikke vahendeid. Õpilaste juhendamisel kasutatakse lühikesi suulisi korraldusi. Peamiseks õppemeetodiks on praktilineharjutamine. Olulisel kohal on õppimine praktilise tegevuse või didaktilise mängu kaudu.

(5) Õppetöö korraldamisel on eelistatud üldõpetuslik tööviis või üldõpetuse ja aineõpetuse kombineeritud variant.

ÕppetegEVuse kirjeldus ja rõhuasetused

Eesti keel

ÕppetegEVus 1.-2. klassis

1.-2. klassis on põhitaotluseks õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetööks. Kuna õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega. Õpilased suudavad osaleda õppetegEVustes õpetaja suunamisel ja õpetajaga koostöös. Õpilased vajavad õppetegEVustes palju materialiseerimist ja näitlikke vahendeid, sh algoritme. Eesmärgiks on saavutada elementaarne lugemis- ja kirjutamisoskus.

ÕppetegEVuse rõhuasetused 1.-2. klassis

- Õppimise eelduseks on lapse suutlikkus tunnetada ennast õpilasena, vastu võtta ja sooritada õpiülesandeid; reageerida konkreetsetele korraldustele adekvaatselt osatoimingute kaupa.
- Lihtsustatud õpet vajava lapse tunnetuslik aktiivsus on madalam, kujutluste ja keeleüksuste vaheline seos on ebatäpne või puudu, tegevusega kaasnev privaatkõne (endale suunatud kõne) on kasin või ei ilmne üldse. Seetõttu toetub 1. kooliastmel tunnetustegEVus valdavalt praktilisele tegevusele ja lähiümbruse tajumisele, mis on osaliselt võrreldav eakohaselt arenenud lapse tegevusega neljandal-viival aastal.

- Kooliikka jõudes kasutab laps oma kõnes baassõnavara (tajutud/märgatud esemete ja tegevuste sõnastamine) ja piiratud hulgal vabade laienditeta lihtlauseid. Kõnest arusaamine sõltub situatsiooni mõistmisest. Baassõnavaraga võrreldes konkreetsema või üldisema tähendusega sõnu ning nende grammatilisi muutevorme lauses laps valdavalt ei mõista. Lihtsustatud õpet vajav laps suudab esimesel kooliastmel töömälus hoida vaid kolme- või neljasõnalist lausungit.
- Kõne alaarengust ja tegevusele kaasneva privaatkõne puudulikkusest tuleneb vajadus õpetajal reguleerida laste õppetegevust koostöös ja eeskuju järgi ning kommenteerida lapse tegevust, rakendada koos- ja järelkõnet.
- Õpilaste passiivsus, kognitiivsete protsesside, kõne ning tundevalda eakohasest tunduvalt madalam areng tingib vajaduse 1.-2.klassis praktilise või materialiseeritud tegevuse ning tajuprotsesside suunamise järele; tegevus ja selle tulemus seostatakse kõnega.
- Õpitakse kuulama kõnet, jälgima, vaatlema ja võrdlema tajutavaid objekte ja nähtusi ning neid erisuguste tunnuste alusel rühmitama; mõistma ja täitma suulisi korraldusi; osalema dialoogis; orienteeruma tahvlil, raamatus (sh tööraamat) ja vihikus. Kujundatavatest oskustest on peamised baaslausete ja laiendatud lihtlausete mõistmine, koostamine ja kasutamine, lugemine ja kirjutamine.
- Peamised õppeviisid on praktiline harjutamine ja didaktiline mäng. Kujundatakse oskused tegutseda koos õpetajaga, matkides ning eeskuju järgi, orienteeruda oma kehas ning lähimas aegruumis, neid pidevalt kinnistatakse verbaalsete repliikidega. Tegevuse verbaalne kommenteerimine, kokkuvõtete ja järelduste sõnastamine ning lühitekstide sisu selgitamine on valdavalt õpetaja pädevuses.
- Õpilasi suunatakse õpetaja ütlust kordama (kooris ja/või individuaalselt) ning lõpetama. Õpilase ütlusi on soovitatav parafraseerida: ümber ütelda, konkretiseerida sõnakasutust, varieerida sõnastust.
- Vaimsete ülesannete täitmisel toetatakse õpetaja poolt antud näitvahenditele, õpitavad toimingud ja tegevused materialiseeritakse, kogu protsessi käigus kasutatakse lihtsaid skeeme, sümboleid, graafilisi orientiire, mille kasutamise vajadus tuleneb töömälu piiratud mahust ja kõne reguleeriva funktsiooni arenematusesest.
- Motivatsiooni kujundamiseks antakse õpilastele nii õpitegevuses osalemise kui ka tulemuste puhul võimalikult sageli konkreetset positiivset tagasisidet. Positiivsele hinnangule võiks kaasneda konkreetne soovitus midagi paremini teha. Korraldused antakse osatoimingute kaupa, arvestades seejuures õpilaste kõnemõistmise taset.

Õppeülesannete esitamisel rõhutatakse selle konkreetset eesmärki (... *kirjutada tuleb õigesti, valida õige täht*), 2. klassis hakatakse õpilasi suunama oma tööd kontrollima.

1.-2. klassi õpilastel kujundatavad üldpädevused:

- **Sotsiaalne ja kodanikupädevus**
Õpilane on oma võimaluste piires aktiivne; arvestab suunamisel rühma ja isiklikke huvisid.
- **Enesemääratluspädevus**
Õpilane hindab suunamisel oma võimeid; väärtustab tervislikku eluviisi; on füüsiliselt aktiivne.
- **Õpipädevus**
Õpilane õpib vastavalt oma võimetele; täidab korrektselt jõukohaseid ülesandeid individuaalselt õpetaja suunamisel.
- **Suhtluspädevus**
Õpilane suhtleb suhtlemispartnereid arvestades, esitab oma vajadusi ja soove.

Oodatavad õpitulemused 1. klassi lõpuks (PLRÕK lisa 1 punkt 4.1.3)

Õpilane:

- 1) väljendab oma mõtet vähemalt baaslausega;
- 2) alustab dialoogi oma tarvete rahuldamiseks ja/või vastab dialoogi repliigile, kasutab elementaarseid viisakusväljendeid;
- 3) tunneb suuri ja väikseid trükitähti;
- 4) loeb veerides 1-3-silbilisi lihtsa häälikulise struktuuriga sõnu;
- 5) saab oma kogemuste piires aru loetud baaslausete ja vähelaiendatud lihtlausete tähendusest;
- 6) eristab sõnu kuuldu lauses;
- 7) mõistab, koostab (tegevuse, pildi ja/või skeemi alusel) ning kasutab kontekstist või situatsioonist lähtuvalt sensomotoorsele kogemusele toetuvaid 3-4-sõnalisi lihtlauseid;
- 8) häälib kuni 5-häälikulisi sõnu, määrab häälikujärje sõnas, koostab analüüsitud sõnade (noop)skeeme;
- 9) määrab koostöös õpetajaga võrdleva hääldamise abil häälikute pikkuse 1-2-silbilistes sõnades ja kasutab sõnu analüüsides sobivaid sümboleid (sh noope);
- 10) laob analüüsitud sõnu sümboolite ja tähtedega, teeb analüüsitud sõnade ära kirja vähemalt tähthaaval;
- 11) kirjutab eelnevalt analüüsitud sõnu väikeste kirjatähtedega.

Määruses fikseeritud õpitulemused on lähtuvalt käsitletavast õppesisust konkretiseeritud.

Eesti keel

1. Eesti keele õppe rõhuasetused 1.-2. klassile

Eesti keele õpe lihtsustatud õppekava (edaspidi LÕK) alusel 1.-2. klassis jaguneb I klassis aabitsaeelseks ja aabitsaperioodiks. Kuna kogu esimene õppeaasta töötatakse aabitsaga, siis erinevalt tavaõppest aabitsajärgne periood 1.klassis puudub. Õppimise eelduseks on lapse suutlikkus tunnetada ennast õpilasena, vastu võtta ja sooritada õpiülesandeid: käitumine õpilasena tunnis ja vahetunnis, tegutsemine kõrvuti ja koos, adekvaatne reageerimine konkreetsetele korraldustele osatoimingute kaupa. Oluline on ka õppevahendite eristamine, paigutamine koolipingile ja kotti, õppevahendite hooldamine.

Tunnetustegevus ja kõne.

Lihtsustatud õpet vajava lapse tunnetustegevus toetub esimesel kooliastmel valdavalt praktilisele tegevusele ja lähiümbruse tajumisele, mis on osaliselt võrreldav eakohaselt arenenud lapse tegevusega neljandal-viiendal eluaastal. Tunnetuslik aktiivsus on madalam, kujutluste ja keeleüksuste vaheline seos ebatäpne või osaliselt puudu. Tegevusega kaasnev privaatkõne on kasin või ei ilmne üldse. Kooliikka jõudes kasutab laps oma kõnes baassõnavara (tajutud/märgatud esemete ja tegevuste sõnastamine) ja piiratud hulgal vabade laienditeta lihtlaused. Kõnest arusaamine sõltub situatsiooni mõistmisest. Baassõnavaraga võrreldes konkreetsema või üldisema tähendusega sõnu ning nende grammatilisi seoseid lauses laps valdavalt ei mõista. Lihtsustatud õpet vajav laps suudab esimesel kooliastmel töömälus hoida kolme- või neljasõnalist lausungit.

Kõne alaarengust ja tegevusele kaasneva kõne puudulikkusest tuleneb vajadus õpetajal reguleerida laste õppetegevust koostöös ja eeskuju järgi ning kommenteerida lapse tegevust, rakendada koos- ja järelkõnet.

1.-2.klassi õpilastele on iseloomulikud impulsiivsed äärmuslikud negatiivsed, harvem positiivsed emotsioonid ja ebastabiilsed tunded. Väiksemal osal lastest ilmneb emotsioonide inertsus. Esialgu ei kontrolli õpilased oma emotsioone, mis väljendavad reaktsiooni keskkonnale ning oma primitiivsetele tarvetele. Ka enesehinnang on otseses seoses õpetaja, vanemate ja kaaslaste suhtumisega.

Tundevalla kujunemine ennetab kognitiivset arengut. Lapsel ilmnevad soovid rahuliku ja sõbraliku keskkonna ja positiivse suhtumise, sh füüsilise kontakti järele. Õpilaste passiivsus, kognitiivsete protsesside, kõne ning tundevalla arenematus tingib vajaduse mõjutada õpiülesannetega eelkõige esimese ajuploki (ajutüvi, koorealused moodustised) ning parema poolkera koore aktiivsust ja talitluslikku arengut. Eelistatud on 1.-2. klassis praktiline või materialiseeritud tegevus ning tajuprotsesside suunamine; protsess ja tulemus seostatakse kõnega. Õpitakse kõnet kuulama, tajutavaid objekte ja nähtusi jälgima, vaatlema ja võrdlema ning erisuguste tunnuste alusel rühmitama; mõistma ja täitma suulisi korraldusi; osalema dialoogis; orienteeruma tahvilil, raamatus ja vihikus. Oskustest on peamised tuumlausete (baaslausete) ja laiendatud lihtlausete mõistmine, koostamine ja kasutamine, lugemine ja kirjutamine.

Peamised õppeviisid on praktiline harjutamine ja didaktiline mäng. Kujundatakse oskused tegutseda koos õpetajaga, matkides ning eeskuju järgi, orienteeruda oma kehas ning lähimas aegruumis. Omandatud toiminguid ajendatakse ja kinnistatakse verbaalsete repliikidega. Tegevuse verbaalne kommenteerimine, kokkuvõtete tegemine ning lühitekstide interpreteerimine on valdavalt õpetaja pädevuses. Õpilasi ärgitatakse õpetaja ütlust kordama (kooris ja/või individuaalselt) ning lõpetama. Õpilase ütlusi on soovitatav parafraseerida, konkretiseerida sõnakasutust, varieerida sõnastust.

Vaimsete ülesannete täitmisel toetatakse näitvahenditele, õpitavad toimingud materialiseeritakse, kasutatakse lihtsaid skeeme, sümboleid, graafilisi orientiire, mille kasutamise vajadus tuleneb töömälu piiratud mahust ja kõne reguleeriva funktsiooni arenematuses.

Motivatsioon.

Motivatsiooni kujundamiseks antakse õpilastele nii õpitegevuses osalemise kui ka tulemuste puhul võimalikult sageli konkreetseid positiivseid hinnanguid. Positiivsele hinnangule võiks kaasneda konkreetne soovitus midagi paremini teha. Korraldused antakse osatoimingute kaupa, arvestatakse õpilaste kõnemõistmise taset. Õpilaste ajutegevuse aktiveerimiseks kasutatakse võimalikult sageli sensomotoorseid ülesandeid. Õppeülesannete esitamisel rõhutatakse selle konkreetset eesmärki (... kirjutada tuleb õigesti, valida õige täht).

2. Eesti keele ainekava teemade ja alateemade jaotus 1.-2.klassis

Suhtlemine ja suuline väljendusoskus

Õpisisu ja taotletavad õpitulemused teemade kaupa

Õpesisu 1. klassile	Taotletavad õpitulemused
<p>Lause ja sõnavara Tuumlause ja vähelaiendatud lihtlause äratundmine, lause järele kordamine. Sõnade eraldamine, sõnajärje määramine lauses. Lausetähenduse mõistmine, lause sisulise õigsuse määramine. Skeemi abil lause (3–4-sõna) koostamine tegevuse ja/või pildi järgi. Lausemallid: (alus + öeldis + sihitis), (alus + öeldis + kohamäärus), (alus + öeldis + sihitis + kohamäärus), (alus + öeldis + kaasolumäärus (kellega?)), (alus + öeldis + sihitis + sihitismäärus (kellele?)) (alus + öeldis + abinõumäärus (millega?)), nende mõistmine ja koostamine. Lauseskeemid kui analüüsi materialiseerimisvahendid, skeemide funktsiooni mõistmine, esitatud skeemi kasutamine analüüsimisel (koostegevuses õpetajaga), lause skeemi koostamine (kuni 5 sõna). Väit-, küsi- ja käsklause praktiline kasutamine õpitud lausemallide ulatuses. Hääletugevuse ning intonatsiooni märkamise ja muutmise harjutamine õpetaja eeskuju järgi. 3–4 lause seostamine sidusaks jutukeseks. Baassõnavara aktiveerimine. Meeleorganitega tajutavate esemete ja</p>	<p>Määrab sõnade järjekorra 3–4-sõnalises lauses</p> <p>Mõistab, koostab (tegevuse, pildi ja/või skeemi alusel) ning kasutab kontekstist/situatsioonist lähtuvalt sensomotoorsele kogemusele toetuvat lihtlauseid (3–4 sõna);</p>

<p>olendite, tegevuste ja tunnuste väljendamine sõnadega. Esemete ja olendite nimetuste eristamine. Sõnavormi ja tagasõnade alla, peale, ette, taha, kõrvale tähenduse äratundmine, kohasuhete (kus?, kuhu?, kust?) eristamine, vastavate sõnavormide tähenduse mõistmine.</p> <p>Omandatud sõnade kasutamine levinud muutevormidega koos tagasõnadega. Omadussõna kasutamine koos nimisõnaga, tajutava tunnuse sõnastamine lauses öeldistäite ja täiendina (Sai on soe – Soe sai ...) Arvsõnade ja järgarvsõnade mõistmine 10 piires.</p>	
	Kasutab elementaarseid viisakusväljendeid
	Vastab dialoogi repliigile;
	Alustab dialoogi oma tarvete rahuldamiseks;
<p>Lugemine ja kirjutamine</p> <p>Laotud, trükitähtedega kirjutatud/trükitud sõnade lugemine. Erineva šriftiga sõnade lugemine, sõnade tähtkoostise võrdlemine. Sõnade (1–3 silpi; pikemad sõnad kõnetaktideks liigendatult), lausete ning lühitekstide lugemine tahvlilt ja raamatust.</p> <p>Sama ja erineva šriftiga sõnade äratundmine, sõnade tähtkoostise võrdlemine; ladumine näidise järgi. Kirjatehnikas õpitud sõnade ärakiri tähtede, tähepaaride 2–3- täheliste sõnade kaupa originaali alla ja kõrvale. Kirjutatud sõna võrdlemine originaaliga, vea parandamine. Kirjutamisele eelneb analüüs: originaali lugemine, häälimine, topelttähtede ning nõrga/tugeva sulghääliku leidmine ja märgistamine. Originaal esitatakse kirjatähtedega, hiljem</p> <p>Lugemisviisid: häälega ja vaikne (sosinal) veerimine, diftongide ja lühikeste tuttavate sõnade äratundmine tervikuna. Orientiiride ja abistavate võtete kasutamine lugemisel; järgneva tähe või sõna ettehaaramine; minimaalse</p>	<p>Häälib kuni 5-häälikulisi sõnu, koostab analüüsitud sõnade (noop)skeeme, määrab häälikujärje sõnas;</p> <p>Määrab õpetaja võrdleva hääldamise abil häälikute pikkuse 1–2- silbilistes sõnades; kasutab sõnu analüüsides sobivaid sümboliteid (noope); muudab ja määrab abivahendi abil 1–2-silbilistes sõnades lihthääliku pikkust;</p> <p>Laob analüüsitud sõnu tähtedega, teeb analüüsitud sõnade ärakirja sõnade ja kõnetaktide kaupa</p> <p>Kirjutab väikseid kirjatähti.</p> <p>Tunneb suuri ja väikseid trükitähti;</p> <p>Loeb veerides 1–3-silbilisi sõnu, tuumlauseid vähe laiendatud lihtlauseid, saab aru loetu tähendusest (oma kogemuste piires).</p>

<p>kõnetakti „kasvatamine”, sõna lugemisel minimaalsele kõnetaktile orienteerumine. Õpetaja ja kaaslaste lugemise jälgimine, lugemisjärje hoidmine.</p> <p>Sama ja erineva šriftiga sõnade äratundmine, sõnade tähtkoostise võrdlemine; ladumine näidise järgi. Kirjatehnikas õpitud sõnade ärakiri tähtede, tähepaaride ja 2–3- täheliste sõnade kaupa originaali alla ja kõrvale. Kirjutatud sõna võrdlemine originaaliga, vea parandamine. Kirjutamisele eelneb analüüs: originaali lugemine, häälimine, topelttähtede ning nõrga/tugeva sulghääliku leidmine ja märgistamine. Originaal esitatakse kirjatähtedega, hiljem trükitähtedega, kirjutatakse kirjatähtedega.</p>	
--	--

Õppesisu 2. klassile	Taotletavad õpitulemused
<p>Lause ja sõnavara</p> <p>Lause äratundmine: eristamine sõnadest, sõnaühendist, poolikust lausest, grammatilisest lausest. Sõnajärje määramine ja muutmine, lause taastamine, lõpetamine. Lausetähenduse mõistmine sensomotoorsele kogemusele toetudes.</p> <p>Lausete eristamine nii intonatsiooni kui ka skeemide alusel. Väit-, küsi- ja käsklausete koostamine 5 sõna) tegevuse, piltide ja skeemide abil. Lause lõpu intonatsioon. Lausete skemaatiline kujutamine. Lausete ühendamine, sisestamine (lihtsamad juhud), muutmine (sõnajärje muutmine, väit-, küsi- ja käsklausete muutmine teisteks lausetüüpideks). Lausete laiendamine sihitise, koha-, abinõu-, kaasolu- ja sihitismäärusega. Mitme sõnalise lause muutmine lihtsamateks lauseteks, „pöördlausete” moodustamine (Koer on kassi taga. Kass on koera ees.). Sõnavormide tähenduse mõistmine lauses sõnaühendis. Vormide eristamine ja rakendamine: sihitise ja määruse vormid, tagasõnad (ees, taga, all, peal, kõrval, kohal, vahel, sees). Omadussõna kasutamine öeldistäitena ja täiendina. Tegusõna oleviku ja lihtmineviku pöörete mõistmine ja kasutamine. Isikuliste asesõnade mõistmine kontekstis, isikuliste Tunnust/omadust ja tegevust väljendavate sõnade leidmine lausest ning rakendamine lauses. Erineva üldistusastmega (2–3) sõnade mõistmine ja õige kasutamine (Muki-koer; Muki-koerloom). Nimede ning liigi- ja alaliiginimetuste tähenduse</p>	<p>Mõistab, koostab (4–5 sõna) ja kasutab sensomotoorsetele kogemustele toetuva laiendatud lihtlause; isikuliste asesõnade rakendamine</p>

<p>erisuse mõistmine (Muki on koduloom). Põhjargarvsõnade mõistmine 20 piires.</p>	
<p>Lugemine ja kirjutamine Juhtiv lugemisviis on häälega veerimine ja üleminek sõnahaaval lugemisele (1-2 silpi).</p> <p>Õpetaja esmase lugemise kuulamine, õpetaja kommentaaride seostamine lause/lõigu/tekstiga. Lugemine veerides (häälega ja sosinal), 1–2-silbiliste sõnade lugemine sõnade kaupa;</p> <p>Pikemate sõnade lugemine kõnetaktide kaupa; keerulise häälikkoostisega sõnade lugemine pärast eeltööd ja/või abivahenditega (graafilised orientiirid, sõnade liigendamine, eelnev häälimine). Lugemise harjutamine Korduv lugemine vahelduvalt kooris ja üksi, tahvlilt ning lugemikust. Aimamisoskuse arendamine, hääle tugevustaste (3–4 astet) ja lauselõpu intonatsiooni harjutamine. Kaasõpilase lugemise jälgimine ja lugemisvigade parandamine. Õpitud teksti lugemine lühikeste sõnade ja/või kõnetaktide kaupa.</p> <p>Sõnade ja lausete leidmine ning lugemine õpetaja juhendamisel. Illustratsioonide valimine ja sobitamine tekstiga, pildiseeria järjestamine. Küsimustele ja korraldustele vastamine tekstis leiduva sõna/sõnaühendi või lausega. Kirjeldatud tegude hindamine (valik õpetaja esitatud variantide seast). Allteksti õpetajapoolne sõnastamine. Sisukokkuvõtte ühine sõnastamine.</p> <p>Käe ja sõrmede peenmotoorika harjutamine: voolimine, voltimine, ladumine, punumine, töö mosaiigiga; kehaasend, pliatsihoid; joonte tõmbamine eri suundades nii pintsli, kriidi kui ka pliatsiga, pinna viirutamine, joonte vahe ja pikkuse säilitamine liigutuste suuna muutmisel, kujundite ja täheelementide joonistamine šablooni, orientiiride ja eeskuju järgi. Väikeste kirjatähtede õppimine, tähtede seostamine, 1–2silbiliste sõnade kirjutamine, tähemoonutuste äratundmine ja parandamine. Raskusastmed: ülekirjutamine, kirjuta-</p>	<p>Loeb õpitud teksti lühikeste sõnade ja/või kõnetaktide kaupa;</p> <p>Leiab õpitud tekstist küsimuste-korralduste abil sõnu ja lauseid, 9 järjestab sisu järgi pildiseeria, vastab küsimustele lause ja/või lõigu sisu kohta valiklugemise abil; taastab lühiteksti abivahendeid kasutades (pildid, pildiseeriad, küsimused, sõnalünkadega laused).</p>

<p>mine orientiiride abil, kirjutamine originaali järgi. Eri suurusega tähtede kirjutamine. Kirjutamine originaali alla ja kõrvale.</p> <p>Väiketähtede kirjutamise harjutamine, suurtähtede õppimine; tähtede seostamine sõnas; tähemoonutuste äratundmine (üksiktäht, täht sõnas) ja parandamine. Kirjutamise tempo tõstmine. Orienteerumine (õpetaja juhendamisel) kirjutamisel tööraamatusse, vihikusse ja tahvlile.</p> <p>Sõnade ja lühikeste lausete ärakiri pärast nende lugema õppimist (erinevalt paigutatud näidise järgi nii tahvlilt kui ka raamatust). Lühikeste sõnade (2–4 tähte) kirjutamine pärast analüüsi originaali jälgimata (st peast), pikemate sõnade kirjutamine 2–3 tähe kaupa. Kirjutatu kontrollimine originaali järgi. Häälamise tempo reguleerimine sõltuvalt kirjutamise individuaalsest kiirusest.</p>	
<p>Lugemistehnika ja orienteerumine tekstis</p>	

Õppesisu 3. klassile	Taotletavad õpitulemused
<p>Lause ja sõnavara 5–6-sõnaliste lihtlausete (väit-, küsi- ja käsklause) mõistmine, kuni 5-sõnaliste lihtlausete koostamine. Sihitisosalause mõistmine ja kasutamine.</p> <p>Käändevormide mõistmine ja kasutamine enamlevinud funktsioonides: kohta, objekti, kuuluvust, osa ja tervikut, kaas- ja ilmaolu väljendavate lausete ja sõnaühendite koostamine, küsimusele vastamine kas sõnaühendi või üksiksõnaga. Sõnavormide valimine sõnaühendisse ja lausesse, ainsuse ja mitmuse vormide moodustamine ja kasutamine kaasteksti toel. Erineva üldistusastmega (3–4 astet) nimisõnade mõistmine ja nende õige kasutamine (Muki – koer – koduloom – loom), esemete ja olendite tajutavate tunnuste väljendamine omadussõnadega, inimeste tunnete, emotsioonide ja käitumisaktide kirjeldamine enamlevinud sõnadega situatsioonist lähtuvalt.</p> <p>Omadussõna kasutamine öeldistäite ja täiendina, omadussõna ühildumine nimisõnaga arvus ja käändes.</p>	<p>Mõistab ja koostab kuni 5-sõnalist lihtlauset</p> <p>Kasutab laiendatud lihtlauses nimi-, omadus- ja tegusõnade õpitud vorme;</p> <p>Oskab viia õpitud sõnavorme mitmesse sõnaühendisse;</p>

<p>Lugemine ja kirjutamine</p> <p><u>Häälikanalüüs</u> Hääldamise täpsustamine (vajadusel). Häälimisoskuse automatiseerimine: häälimine kirjutamise tempos hääletult ja ilma abivahenditeta, tempo tahtlik muutmine</p> <p><u>Foneemanalüüs</u> Häälikurühmade eristamine. Iga hääliku kolme pikkuse käsitlemine kahe (sulghäälikud) ja/või kolme pikkuse kaupa: üksikhääliku pikkuse muutmine, üksikhääliku pikkuse määramine, tähevalik 1 – 3 -silbilistes sõnades; kaksiktäishäälikute ja suluta kaashäälikute ühendi analüüsimine ja tähtede valimine. Sõnas esinevate veaohlike häälikute nimetamine kirjapildi ja kuulmise järgi, veaohlike häälikute pikkuse muutmine ja määramine sõnas skemaatiliselt esitatud orientiiridele (skeemid, tiivik) toetudes. Tiiviku kasutamine: veaohlike häälikute pikkuse muutmine esitatud skeemide järjekorras (ülalt alla, alt üles, horisontaalselt), ühe - ja kahekordse tähe valimine vastavalt skeemile. Veaohlike häälikute pikkuse võrdlemine, õigekirja põhjendamine (õpetaja abiga). Veaohlike häälikute skeemi valimine sõna juurde, tähelünkade täitmine. Sõnade rühmitamine veaohlike häälikute pikkuse järgi (skeemide alusel). Töö raskusastet muudetakse vastavalt õpilaste</p>	<p>Muudab ja määrab graafilistele orientiiridele toetudes veaohlike häälikute pikkust üksikhäälikutest koosnevates sõnades.</p>
<p>Lugemistehnika ja orienteerumine tekstis</p> <p>Õpetaja esmase lugemise kuulamine; hiljem lugemise jälgimine raamatust. Lugemine kõnetaktide ja lühemate sõnade kaupa. Teksti lugemist kergendavate graafiliste orientiiride kasutamine (vältemärgid, liitsõna liigendamine komponentideks, pika sõna liigendamine kõnetaktideks jne).</p> <p>Korduv lugemine vahelduvalt kooris ja üksi. Ülesanded ladususe (kohatute pauside vältimine, lugemiskiiruse tõstmine) ja ilmekuse (lauselõpu intonatsioon, loogiline rõhk) arendamiseks. Kaasõpilaste lugemise jälgimine, lugemisvea märkamine ja parandamine. Õpitud teksti lugemine sõnade kaupa häälega ja/või endamisi sosinal.</p> <p>Lausetähenduse mõistmine (koha- ja ajasuhete ning objektide tunnuste mõistmine). Lausete tähenduse seostamine (lokaalse sidususe strateegia). Puuduva teabe tuletamine.</p>	<p>Loeb õpitud teksti valdavalt sõnade kaupa</p> <p>Leiab õpitud tekstist küsimuste-korralduste järgi sõnu, lauseid ja lõike, vastab küsimustele (sh annab hinnangu tegevusaktile);</p>

Matemaatika

1. MATEMAATIKA AINE ÜLDALUSED JA EESMÄRGID

Matemaatika õpetamisel intellektipuudega õpilastele on kõige olulisem keskenduda nendele matemaatikalastele teadmiste, mida valdamata on raske tulla toime ja osaleda ühiskonna elus. Matemaatikaõpetus aitab sellele igati kaasa, õpetades lapsi tunnetama tegelikkust ning luues isaseisva toimetuleku oskusi. Sellest tulenevalt peab matemaatika õpe keskenduma praktilistele ja rakenduslikele oskustele, samuti kujundama õpilastes selliseid oskusi ja teadmisi, mis aitavad kaasa igapäevaelus ettetulevate probleemide lahendamisele.

Lisaks eelpooltoodule peab matemaatikaõpe andma õpilastele oskusi ja teadmisi, mis aitavad kaasa elukutse omandamisele. Juba koolis peavad õpilased saama selliseid kogemusi, mis võimaldavad neil oma oskusi kasutada mitmesuguste praktiliste ülesannete lahendamisel – nii arvete koostamisel, mõõteriistadega mõõtmisel, arvutamisel jne. Õpetaja peab samal ajal viima õpilasteni arusaama, et kõiki oskusi läheb neil vaja igapäevases elus.

Intellektipuudega õpilaste õpetamisel tuleb matemaatikal täita ka rehabilitatsiooni- ja rehabilitatsioonifunktsiooni. Seda tuleb teha aine õpetamise spetsiifiliste meetodiliste võtete kaudu, eesmärgiks on psüühiliste protsesside ja isiksuseomaduste arenguhälvete ületamine ja kompenseerimine.

Matemaatika õpetamisega arendatakse ka mitmesuguseid üldisi pädevusi, eelkõige:

- orienteerumist ajas ja ruumis; suutlikkust küsida ja otsida vajalikku teavet;
- võimekust osaleda ühistegevuses,
- hinnata oma tegevuse tulemusi;
- suutlikkus mõista ja hinnata oma võimeid ja oskusi.

Samuti on olulised mitmesugused valdkonnapädevused:

- sotsiaalne pädevus – orienteerumine ühiskonna majanduslikus arengus, tööandja ja töövõtja suhetes;
- reflektiooni- ja interaktsioonipädevus – suhtlemine sõltuvalt situatsioonist, tervislike eluviiside järgimine, oma probleemidele lahenduste otsimine; kommunikatiivne pädevus – sõnavara, suulise ja kirjaliku teksti mõistmine ja kasutamine;
- loodus- ja tehnoloogiapädevus – keskkonnaobjektide tajumine, loodushoidlik ellusuhtumine, tehnoloogia kasutamine;
- matemaatikapädevus – lihtsamate mõõtmiste sooritamine; mudelite, skeemide ja graafikute koostamine ning lugemine; igapäevaelus vajalike rahaliste toimingute teostamine, eelarve kavandamine ja argitoiminguteks vajaliku materjalikulu arvestamine.

Lisaks tuleb matemaatikatundides tegeleda ka läbivate teemadega, mis realiseerub tegelikult kogu kooli tegevuses – aineõppes, klassi- ja koolivälises tegevuses, ühistes üritustes. Läbivate teemade pädevuste kujunemiseks on tähtis nii õpetaja, koolipersonali kui ka kaasõpilaste eeskuju ning võimalus eesmärgiks seatud käitumis- ja toimimisviise praktiliselt harjutada. Läbivate teemade

arendamiseks kasutatakse õppe- ja kasvatustöös aktiivõppemeetodeid, korraldatakse õppekäike, ekskursioone.

Kogu matemaatikaõpe on eelduseks ja toeks ka mitmete teiste ainete omandamisel. Nimelt kujundab matemaatika pädevusi, mis on teiste ainete omandamise eeldusteks ja rakendab ning kinnistab teistes ainetes õpitavaid teadmisi ja oskusi

2. Matemaatika õppesisu ja soovitatav teemade jaotus klassiti

2.1 Matemaatika õppe rõhuasetused 1.-2. klassis

2.1.1. Esimese kooliastme ülesanne on aidata lastel omandada kujutlus matemaatikast kui õppeainest ja konkreetsete praktiliste toimingute kaudu näidata, millega see aine tegeleb ning kuidas see on seotud õpilaste endi elu ning tegevusega.

2.1.2. Õpilased täpsustavad oma kogemuslikke kujutlusi esemete ja suuruste maailmast, omandavad kujutlused hulkadest, vormist, ruumist ja ajast, arvudest 20 piires, arvude liitehitusest ja esitamisest kümnendsüsteemis, õpivad opereerima hulkadega, sooritama liitmis- ja lahutamistehteid suulise arvutamise võtet kasutades.

2.1.3. Lapsed õpivad ära tundma ja nimetama lihtsamaid geomeetrilisi kujundeid, omandavad esmased kujutlused mõõtmisest ja mõõtühikutest, esmasel tutvumisel tekstülesannetega õpitakse rakendama liitmis- ja lahutamise elementaarskusi lihtsamate eluliste probleemide lahendamiseks. Matemaatika ainekava teemade ja alateemade jaotus 1.-2.klassis

Õppesisu 1. klassile	Taotletavad õpitulemused
<p>Tegevused esemete ja esemete gruppidega. Esemeid eristavad tunnused. Võrdlemine peale asetamise ja kõrvutamise teel. Esemete ühised tunnused. Esemete hulga ühise nimetuse andmine. Suurustunnuse suur-väike, suurem-väiksem, ühesuurused; pikk-lühike, pikem-lühem, ühepikkused; lai-kitsas, laiem-kitsam, ühelaiused; kõrge-madal, kõrgem-madalam, ühekõrgused; paks/jäme-õhuke/peenike, paksem/jämedam õhem/peenem, ühepaksused; sügav-madal, sügavam-madalam. Esemete järjestamine suurustunnuste alusel kasvavas ja kahanevas järjekorras (esemete arv reas ei ületa 5 eset). Antud tunnuste järgi esemete leidmistunnuste nimetamine.</p>	<p>Võrdleb ja järjestab esemeid suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi;</p>
<p>Ruumikujutlused: üleval-all; ülemine-alumine; ees-tagas; ette taha; kaugel-lähedal; keskel, vahel, järele; kõrval; juures; peal; kohal; sees; kaugemal lähemal; vasak-parem, vasakul-paremal; siin-seal. Eseme asukoha määramine küsimuse kus? abil (endast või esemest lähtudes). Esemete asetamine nõutud kohale. Kujutlused raskustest: raske-kerge, raskem-kergem, samarasked (üheraskused).</p>	<p>Orienteerub ruumis ja tasapinnal küsimuse kus? ja korralduse pane...! alusel</p>

Esemete võrdlemine raskuse alusel (lihas-tundlikkusele toetudes). Ajasuhted: ööpäeva osade nimetamine ja järjestamine (öö-päev; hommik-lõuna-õhtu-öö); eile, täna, homme; vara-hilja; ammu-hiljuti; aeglaselt-kiiresti; noorem-vanem. 2–3 vastavat ööpäeva osa iseloomustava tegevuse nimetamine (lähtuvalt lapse elukogemusest).	
Hulkade vaatlemine, ühise tunnuse leidmine ja nimetamine (seos: kuuluvad ühte hulka). Hulkade moodustamine ühe ja/või kahe ühise etteantud tunnuse alusel; hulgaelementide järjestamine etteantud tunnuse järgi (laius, kõrgus jne). Hulkade võrdlemine ja võrdsustamine (üksüheses vastavuses). Geomeetriliste kujundite (ring, kolmnurk, nelinurk) kasutamine hulgaelementidena. Hulkade ühendamine ja hulgast osahulga eraldamine;	Opereerib hulkadega (oskab hulki võrrelda, võrdsustada ja ühendada ning eraldada osahulka);
Hulga suuruse tajumine, kujutlused palju, vähe, üks ja palju. Kujutlused rohkem, vähem, samapalju, võrdselt.	vastab küsimusele mitu? (nii haaramise teel kui ka loendades);
Arvud 1–10. Järgmise arvu tekkimine eelmisele lisamise teel. Esemete hulga tajumine; Hulga ja arvu vaheline seos; Arv kui loendamise tulemus; Kuni neljast elemendist koosneva hulga haaramine; Arvu ja numbri vaheline seos; Hulga, arvu ja numbri vaheline seos; Arvude rida (arvude nimetamine kasvavas ja kahanevas järjekorras; puuduvate arvude nimetamine; arvu naabrite nimetamine). Arvude võrdlemine (on suurem kui; väiksem kui; on võrdne). Kujutus kümnelisest. Järgarvule vastava eseme määramine.	nimetab, kirjutab ja võrdleb arve 10 piires;
Arvu koostis.	Teab arvude koostist 10 piires;
Esemete hulka muutva tegevuse sooritamine kommenteerimine (konkreetse materjali põhjal ja arvudega). Märkide +, -, = sisulise tähenduse tutvustamine. Liitmis- ja lahutamistabeli koostamine 10 piires arvutamiseks. Liitmise vahetuvusseaduse praktiline kasutamine.	Liidab ja lahutab 10 piires;
Arvule vastava hulga moodustamine. Liitmise ja lahutamise tehte sisu avavate võtmesõnade selgitamine; sõnad on, sain kokku, on kokku, lisan juurde, panen juurde, oli, võtan ära, jäi järele.	Sooritab ja kommenteerib esemete hulga suurust muutvaid tegevusi (+, -, =);
Tutvumine rahaühikutega (euro, sent): nimetamine	Teab rahaühikuid
Vajaliku summa moodustamine rahatähtedest ja müntidest (10 piires). Praktilised harjutused rahatähtede ja müntidega.	Moodustab erinevatest õpitud rahatähtedest vajaliku rahasumma;
Kujundite ring, kolmnurk, nelinurk (ruut, ristkülik) nimetamine, eristamine	Teab geomeetriliste kujundite ring, kolmnurk, nelinurk nimetusi;
Nädal (nädalapäevade nimetamine ja järjesta-	Nimetab nädalapäevade ja aastaegade

mine). Aasta (aastaaegade nimetamine ja järjestamine).	nimetusi õiges järjekorras;
Kujundite ring, kolmnurk, nelinurk (ruut, ristkülik) konstrueerimine. Sirg- ja kõverjoonte eristamine, nimetamine ja joonistamine.	Konstrueerib praktiliselt geomeetrilisi kujundeid: joonistab kõverjoont; sirgjoont;
Matemaatilised jutukesed. Lihtülesande koostamine ja lahendamine esemete ja aplikatsioonide, seeriapiltide ja seejärel süžeebildide abil.	Koostab matemaatilisi jutukesi ja lahendab neid õpetaja abiga;
Tekstülesande eristamine võrdusest. Lihtülesanded summa ja vahe leidmiseks (täieliku näitlikustamise tasandil). Lahenduse vormistamine avaldisena (küsimus esitatakse suuliselt, vastus antakse suuliselt).	Eristab tekst- ja tulpülesannet.

Õppesisu 2. klassile	Taotletavad õpitulemused
Teise kümne arvude moodustamine (järgmise arvu tekitamine eelmisele arvule ühe lisamise (liitmise) teel.	Teise kümne arvude moodustamine (järgmise arvu tekitamine eelmisele arvule ühe lisamise (liitmise) teel.
Esemete hulga tajumine. Hulga ja arvu vaheline seos; arvu ja numbri vaheline seos; hulga, arvu ja numbri vaheline seos; arvule vastava hulga moodustamine; numbrile ja arvule vastava hulga moodustamine.	Vastandab hulgaelemente arvuga (20 piires).
Arvude rida 1–20 (puuduvate arvude nimetamine, arvu naabrite nimetamine, arvude nimetamine kasvavas ja kahanevas järjekorras). Arvude võrdlemine.	Määrab arvu koha naturaalarvude reas (20 piires).
Arvud 11–20.	Järjestab arve 1–20.
Kümmeline ja üheline, nende koht arvus. Ühe- ja kahekohalised arvud	Eristab kümmelisi ja ühelisi kahekohalises arvus (20 piires).
Arvude 11–20 lugemine ja kirjutamine. Järgarvud 1.–10	Loeb ja kirjutab arve 1–20.
Liitmine ja lahutamine 20 piires järguühikut ületamata konkreetse materjali abil ja arvudega. Liitmis- ja lahutamisesannete lugemine ja kirjutamine sõnadega (pluss, miinus, on) ja märkidega (+ , - , =). Puuduva tehtekomponendi leidmine proovimise teel.	Loeb, kirjutab ja lahendab liitmislahutamisevõrdusi 20 piires (järku ületamata).
Liitmise vahetuvusseaduse rakendamine.	Kasutab vajaduse korral liitmise vahetuvussead
Kahetehteliste avaldiste väärtuse arvutamine: kaks ühesugust ($2 + 3 + 1$; $8 - 2 - 5$; $6 + 4 - 14 - 4 - 2$) või kaks erinevat tehet ($9 - 5 + 3$).	Lahendab kolme arvu liitmise või lahutamise liitülesandeid (20 piires).
Ajasuhted: mõistete eile, täna, homme	Seostab ajasuhteid eile, täna, homme nädala-

sidumine nädalapäevadega ööpäeva- osade üldistamine sõnaga ööpäev. Ajahüürikud: mõiste nädal (puhke- ja tööpäevad, nädala kestus).	päevadega.
Mõisted ülele ja ülehomme	Eristab ajasuhteid ülele ja ülehomme;
Kellaaeg: kella liikide nimetamine ja eristamine; suu- väike osuti;	Tunneb kellade liike ja kellaosade nimetusi;
Kellaaja määramine tunnilise täpsusega	Määrab aega täistundides.
Pikkusühikud: sentimeeter (cm); nimetus, tähendus ja kasutamine; mõõt- ühiku valmistamine (1 cm); mõõtmis- tulemuste lugemine; joonlaua kasuta- mine mõõtmisel (alustada 0-st).	Kasutab mõõtmisel pikkusühikut sentimeeter.
Lõik. Lõigu mõõtmine joonlaua abil sentimeetrites.	Joonestab ettemärgitud punktide järgi joonlaua abil kolmnurka, tajub lihttekstülesannete struktuuri, teab nende lahendamise üldpõhimõtteid ning vormistamisnõudeid; ja nelinurka.
Lõikude võrdlemine (mõõtmistulemuse järgi).	Võrdleb lõikude pikkusi mõõtmise tulemuste järgi
Joonlaua abil kolmnurga ja neli- nurga joonestamine etteantud punktide (tippude) järgi. Kujundi elementide nimeta- mine (nurk, külge) ja nende loendamine	Joonestab ettemärgitud punktide järgi joonlaua abil kolmnurka ja nelinurka.
Andmete väljatoomine ja kujutamine esemelis- -skemaatiliselt. Lahenduse kirjalik vormistamine (küsimus, võrdus, vastus). Praktiliselt sooritatud kahetehte- liste ülesannete lahenduste vormista- mine võrdustena (vastus antakse suuliselt).	Tajub lihttekstülesannete struktuuri, teab nende lahendamise üldpõhimõtteid ning vormistamisnõudeid.
Rahaühikud: rahatähe vahetamine suuremaks väiksemateks; vajaliku summa moodusta- mine rahatähtedest (20 piires); praktilised harjutused rahatähtede ja müntidega.	Kasutab õpitud rahaühikuid ostu-müügi operatsioonide praktilisel sooritamisel (20 piire)
Ühetehteliste ülesande koostamine ja lahenda- mine summa ning vahe leidmiseks (seosed rohkem-vähem, pikem-lühem, teiste suurussuhete kasutamine).	Koostab ja lahendab ühetehtelisi tekstülesandeid summa ja vahe leidmiseks 20 piires (õpetaja abiga).

Matemaatika õppe rõhuasetused 3.-5. klassis

1.1. Teise kooliastme ülesanne on tutvustada õpilastele põhilisi naturaalarvudega arvutamise võtteid 1000 piires, luua kujutlused mõõtühikute süsteemist, geomeetriliste kujundite ja kehade elementidest, õpetada rakendama omandatud teadmisi eluliste probleemide lahendamiseks, sh õppekäikude ja õuesõppe kaudu.

1.2. Sel etapil omandavad õpilased kujutluse arvumõistest 1000 piires, õpivad eristama järkarve ja järguühikuid, tunnevad arvude ehitust kümnendsüsteemis ja oskavad seda arvutamisel rakendada.

1.3. Tutvutakse suulise ja kirjaliku arvutamise algoritmidega. Tundmatu suuruse leidmisel kasutatakse oma teadmisi tehtekomponentide vahelistest seostest. Antakse kujutlus mõõtühikute süsteemist ja õpitakse tundma tehteid nimega arvudega. Praktiliselt tutvustakse harilike murdarvude olemust, nende skemaatilist märkimist, lugemist ja kirjutamist.

1.4. Õpitakse geomeetriliste kujundite elemente eristama, nimetama ja joonestama, vajalikke mõõteriistu ja joonestusvahendeid kasutama.

1.5. Süveneb arusaam, et elus ettetulevaid probleeme saab sõnastada tekstülesandena. Õpitakse kasutama oma teadmisi tekstülesande struktuurist. Õpitakse esemeliselt ja skemaatiliselt modelleerima lihtsamaid liht- ja lihtsituatsioone (ühe- ja kahetehtelised tekstülesanded õpitavate seoste kohta), omandatakse kujutlus situatsiooni (ülesande) analüüsimisest ja lahendusstrateegia väljatöötamisest. Õpitakse tekstülesande lahendamiseks vajalikke tegevusi planeerima, lahendust kirjalikult vormistama.

Õppesisu 3. klassile	Taotletavad õpitulemused
Arvude nimetamine kasvavas ja kahanevas järjekorras (1–100).	Järjestab arve 1–100 kasvavas ja kahanevas järjekorras esimesest antud arvust teise antud arvuni (nii suuliselt kui ka kirjalikult);
Ühe-, kahe- ja kolmekohaline arv.	Eristab ühelisi, kümnelisi ja sajalist 100 piires.
Arvude jaotamine ja koostamine kümneliste ja üheliste järgi.	Jaotab ja koostab arve kümneliste ja üheliste järgi 100 piires.
Arvude võrdlemine 100 piires.	Võrdleb arve 100 piires.
Võrratuste kirjutamine, lugemine ja lahendamine märgid $>$,	Kirjutab ja loeb võrratusi 100 piires.
Arvude moodustamine saja piires. Arvude saamine loendamise teel. Arvud 21–100. Arvude 21–100 lugemine ja kirjutamine. Täiskümnete numeratsioon. Arvu koha ja naabrite määramine arvureas; Järgarvud 11.–20.	Teab arvude ehitust kümnendsüsteemis 100 Piires.
Numbri asukoha tähtsus arvu märkimisel.	Teab numbri asukoha tähtsust arvu märkimisel 100 piires.
Liitmise ja lahutamise tulemuse õigsuse kontrollimine (pöördtehtega). 9	Kontrollib liitmise ja lahutamise tulemust pöördtehtega (100 piires).
Liitmine ja lahutamine üleminekuta ühest kümnest teise (suulise arvutamise võtet kasutades): täiskümnete liitmine ja lahutamine; Liitmine ja lahutamine kahekümne piires üleminekuga ühest kümnest teise (suulise arvutamise võtet kasutades).	Liidab ja lahutab arve 20 piires üleminekuta ja ühest kümnest teise üleminekuga (suulise arvutamise võtet kasutades).
Kahetehteliste võrduste lahendamine, sealhulgas liitmine täiskümneni ($37 + 3 = 40$) ja täiskümnest ühekohalise arvu lahutamine ($40 - 3 = 37$). Kahekohalisele arvule ühekohalise arvu liitmine; Kahekohalisest arvust ühekohalise arvu lahutamine; Kahekohalisele arvule kahekohalise arvu liitmine; Kahekohalisest arvust kahekohalise arvu lahutamine. Puuduva tehtekomponendi leidmine.	Liidab ja lahutab arve 100 piires üleminekuta ühest kümnest teise (suulise arvutamise võtet kasutades).
Pikkusühikud: meeter (m), lugemine ja kasutamine; Mõõtmistulemuste märkimine ja lugemine. Rahaühikud: 50 senti, 20 eurot, 50 eurot, 100 euro	Teab mõõtühikuid meeter, kilogramm, liiter, minut, tund, kuu, aasta; rahaühikuid ja seoseid 1 ööpäev = 24 h; 1 aasta = 12 kuud; 1 m = 100

Seos 1 euro = 100 senti. Massiühikud: kilogramm (kg); kujutus kilogrammist kui raskusmõõdust, kasutamine. Praktiline tegevus (kaalumine) esemete raskuse määramiseks. Kaalukaussidega kaal, kaaluvihid, -pommid. Mõõtmistulemuste märkimine ja lugemine. Mahuühikud: liiter (l); kujutus liitrist kui mahumõõdust, kasutamine. Erinevate suurustega enamkasutatavate anumate tutvustamine (purgid, pudelid, ämber). Mõõtmistulemuste märkimine ja lugemine	cm;
Nimega arvude lugemine ja kirjutamine.	
Kellaeg: kellaaja määramine täis- ja pooletunni täpsusega. Seos 1 ööpäev = 24 tundi. Ajaühikud: tund, minut; seosed: 1 tund on 60 minutit (1 h = 60 min), pool tundi on 30 minutit	Määrab kellaega täis- ja pooletunnise täpsusega.
Ajaühikud: kuu, päevade arv kuus; aasta, seos: 1 aasta = 12 kuud. Aja arvutamine kella järgi tundides ja kalendri järgi päevades.	Määrab aega kalendri järgi päevades.
Ühenimeliste arvude liitmine ja lahutamine (12 m 15 m; 37 kg – 22 kg), vajadusel tulemuse teisendamisega naaberühikuteks (24 min + 36 min 60 min = 1 h; 75 cm + 25 cm = 100 cm = 1	LiiJdab ja lahutab ühenimelisi arve 100 piires.
Sirglõigu joonestamine antud mõõdu järgi (nimega arv: 5 cm pikkune lõik). Antud sirglõigu pikendamine ja lühendamine.	Joonestab sirglõigu etteantud mõõdu järgi.
Nelinurga joonestamine antud mõõtude järgi (ruudulisele paberile).	Eristab kahetehtelist tekstülesannet ühetehtelisest (õpetaja abiga)
Kahetehteliste tekstülesannete lahendamine (1. tehe – arvu suurendamine/vähendamine teatud arvu võrra, 2. tehe – summa leidmine). Üleminek tekstülesande sisu esemelis-skemaatilisel kujutamisel andmete skemaatilisele esitamisele. Ülesande lahenduse otsimine ja skeemi täiendamine ühistööna (õpetaja suunavatele küsimustele toetudes). Kahetehteliste tekstülesannete lahenduse kirjalik vormistamine (küsimused koostöös, võrdused koos nimetustega õpilase vihikus, vastus)	Analüüsib ja lahendab ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid (õpetaja abiga).
Ostetava kauba maksumus ja selle vastavus olemasolevale rahasummale.	Ostetava kauba maksumus ja selle vastavus olemasolevale rahasummale.

Loodusõpetus

1. Õpetuse põhimõtted

Loodusõpetuse ainek. Lihtsustatud õppe loodusõpetuse sisu on valdavalt suunatud praktiliste oskuste ja teadmiste omandamisele. Vaatamata teemade sõnastuse sarnasusele, erineb lihtsustatud õppetegevus oluliselt tavaõppe omast: õppesisu ja selle maht on lihtsustatudvähendatud, õpetamisel rakendatakse erimethodikat. Lihtsustatud õppe 1.-2. klassis moodustab loodusõpetuse ainekiku last ümbritsev keskkond, oluline on kujundada oskusi vaadelda ja mõista igapäevaelu nähtusi, tunnetada ja kogeda ümbritsevat praktiliselt, erinevate meelte kaudu. Klassist klassi materjal avardub, teemasid käsitletakse kontsentrisuse põhimõttel. Õppetegevuse põhieesmärgiks on tekitada ja säilitada õpilaste huvi ümbritseva keskkonna jälgimise, uurimise ning mõistmise vastu. Koos looduslaste teadmiste õpetamisega kujundatakse õpilastel oskusi ja hoiakuid, mis aitavad neil saada teadlikuks ja vastutustundlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb oma elukeskkonda.

Looduslaste põhioskuste kujundamine. Õppetegevuse kavandamisel ja läbiviimisel on vajalik arvestada lihtsustatud õppekavas märgitud õppe ja kasvatus rühasetustega ning taotletavate pädevustega (lihtsustatud õpe, § 3), samuti erinevate õppeainete tegevuste ja õpitulemustega (§ 6). Lisaks neile põhimõtetele on õppetegevuses olulisel kohal looduslaste põhioskuste (vaatlemine, kirjeldamine, klassifitseerimine, võrdlemine, järjestamine võrdlus- ja mõõtmistulemuste alusel) ning uurimuslike oskuste (oletuste tegemine, uurimistegevuse planeerimine ja läbiviimine, järelduste tegemine ja nende seostamine õpitud teadmistega) kujundamine.

Loodusõpetust on lihtsustatud õppe 1.-2. klassis soovitatav õppida loomulikus keskkonnas (õppekäik, õuetund), praktilise tegevuse (näitkatsed, praktilised tööd jms) ja didaktilise mängu kaudu. Kui õpitavat objekti (nähtust) pole võimalik tutvustada tema loomulikus keskkonnas, siis tuleb õpetus materialiseerida ja näitlikustada. Alates 3. klassist, seoses õpilaste vaatlus- ja lugemisoskuste arenemisega, hakkab järk-järgult suurenema õppe- ja teabeallikate tekstide, jooniste, kaartide jms materjali kasutamise osakaal. Endiselt jäävad õppetegevuses olulisele kohale näitvahendid, katsed ja praktilised tööd. Uurimuslike oskuste kujundamise osakaal tõuseb alates 6. klassist (varasemates klassides kasutatakse uurimusliku tegevuse lihtsustatud elemente).

Loodusõpetuse õpetamisega taotletakse, et õpilane: 1) tunneb ära kodukoha ja Eesti loodusobjekte; 2) oskab looduses käituda, huvitub looduse tundmisest; 3) mõistab inimtegevuse mõju keskkonnale, väärtustab keskkonnasäästlikku eluviisi ning säästvat tarbimist; teab looduskaitse põhimõtteid; 4) teab ohutusreegleid ja käitub ennast ja teisi säästvalt vastavalt keskkonna tingimustele; 5) hangib loodusteaduslikku teavet, kasutades tekste, plaane, kaarte, mudeleid ning viies läbi vaatlusi ja katseid: sõnastab saadud teavet, teeb märkmeid ja edastab neid graafiliselt suuliselt ja kirjalikult.

2. Õppetöö rühasetused 1.-2. klassis

2.1. 1.-2. klassis moodustab loodusõpetuse ainekiku last ümbritsev keskkond. Tunnetuse lähtepunktiks on õpilaste praktilised kogemused ja igapäevaelu nähtused.

2.2. Loodusõpetuse tundides õpitakse kuulama, jälgima ja vaatlema loodusnähtusi ja –objekte, olulisel kohal on ühisvaatlused. Matemaatikaalaste teadmiste (nt suurus-, ruumi- jt mõisted)

abil õpetatakse loodusnähtusi ja –objekte võrdlema, sobitama ja rühmitama. Emakeelelastele teadmiste toetudes õpitakse loodusnähtusi ja –objekte kirjeldama. Kujundatakse suuliselt esitatud korralduste mõistmise ja täitmise oskus. Loodusteaduste omandamist ja kinnistamist saadab käeline tegevus loodus- või tööõpetuse tunnis: vaatlusaluse objekti voolimine, joonistamine (šabloonijärgi), värvimine, lõikamine, rebimine ja kleepimine, seoseid ja suhteid kajastava pildiseeria järjestamine sisu järgi.

2.3. Tähelepanu pööratakse õpilaste tundeelu arendamisele ning väärtushinnangute ja -hoiakute kujundamisele, liikumisele ja käitumisele looduses, väärtustatakse terveid eluviise. Pannakse alus keskkonnataju kujunemisele, tunnetuslikule huvile ja austusele looduse vastu.

2.4. Peamiseks õppeviisiks 1.-2. klassis on vaatlus ja praktiline tegevus loodusobjektidega, looduslikele vahenditele ja piltidele toetuv vestlus. Palju kasutatakse didaktilist mängu ja õuesõpet. Õpetegevusega kujundatakse lisaks looduslooliste teadmiste õpilaste suhtlemis- ja kollektiivse töö oskusi ning rahuldatakse laste liikumisvajadust (eriti välitundides läbiviidud mängud).

2.5. Vaimsete ülesannete täitmisel toetatakse (eelistatult) looduslikele ja näitlikele vahenditele. 2. Õppesisu ja õpitulemused 1. klassis Taotletavad õpitulemused 1. klassis 1.klassi lõpuks õpilane: 1) lahendab õpitud ülesandeid koostöös õpetajaga (värvimis-, sobitus-, valikülesandeid jt); 2) keskendab õpetaja (täiskasvanu) suunamisel tähelepanu vaatlusobjektile; 3) orienteerub kodus, koolis ja kooliteel (täiskasvanute abil); 4) eristab õpitud taimi, loomi, linde ja loodusnähtusi, õpetaja küsimustele toetudes

Loodusõpetuse eesmärgid

Loodusõpetuse õpetamisega taotletakse, et õpilane: 1) tunneb ära kodukoha ja Eesti loodusobjekte; 2) oskab looduses käituda, huvitub looduse tundmisest; 3) mõistab inimtegevuse mõju keskkonnale, väärtustab keskkonnasäästlikku eluviisi ning säästvat tarbimist; teab looduskaitse põhimõtteid; 4) teab ohutusreegleid ja käitub ennast ja teisi säästvalt vastavalt keskkonna tingimustele; 5) hangib loodusteaduslikku teavet, kasutades tekste, plaane, kaarte, mudeleid ning viies läbi vaatlusi ja katseid: sõnastab saadud teavet, teeb märkmeid ja edastab neid graafiliselt suuliselt ja kirjalikult.

Õppesisu 1. klassile	Taotletavad õpitulemused
SUVI (1) Suvi kui aastaaeg. Looduse ilme/muutumine suvel. Inimeste riietus. Suvised tegevused. SÜGIS LINNAS JA MAAL (1) Sügis kui aastaaeg. Sügisilmad. Riietus sügisel. Mets ja park sügisel (2) Puude nimetused. Puulehed ja okkad. Puud sügisel, sügisvärvid. Seened: söögi- ja mürgised seemned. Aed ja põld sügisel (3) Puuviljad ja marjad: nimetused, kirjeldamine ja rühmitamine (värvus, suurus, kuju, maitse). Kasutamine. Köögiviljad aias ja põllul: nimetused, kirjeldamine ja rühmitamine (värvus, suurus, kuju, maitse). Kasutamine.	Lahendab õpitud ülesandeid koostöös õpetajaga (värvimis-, sobitus-, valikülesandeid jt);
Looma ja linnu välisehitus (kehaosad; kehakate: karvad/suled; värvus). Koduloomad (2) Kodulinnud ja -loomad: nimetused, välisehitus	Keskendab õpetaja (täiskasvanu) suunamisel tähelepanu vaatlusobjektile;

<p>(kehaosad, kehakate, värvus) hääbitsused, liikumine. Tunnused: elukoht, inimene kui toitja ja hooldaja, kasulikkus inimesele. Koduümbruse linnud (2) Koduümbruse linnud: nimetused, välisehitus, liikumine. Rändlinnud, nende lahkumine sügisel. Metsloomad (2) Metsloomad: nimetused, välisehitus, liikumine, elupaigad</p>	
<p>Õppekäigud kooli ümbruses:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutvumine kooliruumide ja kooli ümbrusega; • aastaajaliste erinevuste vaatlemine. - . - <p>Vahemaade ja loodusobjektide mõõtmine, kasutades käte ja jalgade abi (mõõtühikuks peopesa, jalg, samm). - Paberist väljalõigatud loodusobjektide kujutiste suuruste võrdlemine silma järgi ja nende üksteise peale asetamise teel, kujutiste järjestamine kasvavas ja kahanevas järjekorras (nt õun, kirss, ploom/ 4 ploomi, sh 2 neist on ühesuurused). - Ilma vaatlemine koostegevuses. Vaatlustulemuste esitamine sõnasedelite ja/või märkide abil (nt: soe, külm; nõrk tuul, vali tuul; selge, on pilved, taevast on üleni pilves; ei saja, vihm, lumi). -</p>	<p>Orienteerub kodus, koolis ja kooliteel (täiskasvanute abil)</p>
<p>Loodusliku materjali kogumine, sorteerimine, säilitamine (nt puulehtede kuivatamine). - Loodusobjektide ja esemete vaatlemine, kirjeldamine, võrdlemine. - Samaliigiliste objektide järjestamine suuruse alusel kasvavas ja kahanevas järjekorras. - Looduslike ja tehisobjektide/piltide rühmitamine etteantud kuuluvusrühma järgi, kuuluvusrühma nimetamine õpetaja eeskujul ja/või abivahendite toel</p>	<p>Eristab õpitud taimi, loomi, linde ja loodusnähtusi, õpetaja küsimustele toetudes kirjeldab neid 2-4-sõnalise lausega;</p>
	<p>Nimetab õpitud kodu- ja metslinde, taimi, nende kuuluvusrühma (piltide rühmitamine);</p>
<p>Aastaringne vaatlemine (ja nähtu kujutamine joonistus-/kleepetöodes). - Pildi (nt taim, lind, loom) kokkupanek tükkidest (näidise järgi/näidiseta). - Loomaaria või loomapargi külastamine, lemmikloomapäeval osalemine (erinevate loomade välisehituse vaatlemine, loomade käitumise jälgimine). Tabeli "Aastaring" koostamine ja täiendamine koostegevuses (sõnasedelite asetamine: aastaegade nimetused, nende järjestus). - Puu - Käeline tegevus: loodusobjekti joonistamine kontuuri järgi, kujutise värvimine näidise järgi, lõikamine, kleepimine, voolimine jms. - Õppemängud</p>	<p>Nimetab aastaagu, nende järjestust ja aastaegadele iseloomulikke loodusnähtusi</p>

Muusika

1. Muusikaõpetuse aine

1.1. Muusikaõpetusel on oluline roll kerge intellektipuudega õpilaste tundemaailma täiustamisel, tasakaalustatud isiksuse arendamisel ja muusikahuvi äratamisel, muusikakogemuse rikastamisel ning muusikalise maitse kujundamisel. Muusikaõpetuse abil korrigeeritakse puudujääke rütmitajus ja koordineerimises, antakse õpilastele esmast esinemiskogemust ning toetatakse sotsialiseerumist. Musitseerimisel lähtutakse eakohasusest, õpilaste arengupotentsiaalidest ja muusikalisest võimekusest.

1.2. Muusikaõpetuse oluliseks ülesandeks on rahvuslike kultuuritraditsioonide tundmaõppimine ja edasikandmine.

1.3. Muusikaõpetust lihtsustatud õppekava alusel õppides väärtustatakse valdavalt ühistegevuses toimunud praktilise musitseerimise kogemust. Põhitegevused on mäng lihtsamatel pillidel, muusika kuulamine, laulmine, liikumine (kõndimine, jooksmine, hüppamine) jm rütmiline tegevus muusika saatel (sh laulu- ja ringmängud, tantsu elemendid). Oluliseks peetakse muusikaõpetuse emotsionaalsust.

1.4. Häälekujunduslikus töös on tähelepanu keskmes pingevaba loomuliku häälega laulmine, õige kehahoiu, hingamise ja diktsiooni kujundamine.

1.5. Muusikaõpetuses kasutatakse tunnetustegevust suunavaid vahendeid: meloodia liikumise kujutamine joontega tahvlil, käeliigutustega õhus vms.

1.6. Muusikaõpetus on tihedalt seotud teiste ainetega (eesti keel, matemaatika, kehaline kasvatus, rütmika, ajalugu, kunstiõpetus).

1.7. Laulude valikul arvestatakse õpilaste kõnemõistmise taset, tutvutakse vaid olulisemate muusikaterminitega. Laulud valitakse sisu ja meloodia jõukohasust, sh laste mälu piiratust arvestades. Kõne mõistmise puudujääkide tõttu on vajalik laulude sisuline analüüs ja tugisõnade kasutamine laulusõnade pähe õppimisel.

Muusika kuulamine seotakse mitmesuguste ülesannetega, järgneb vestlus kuuldust ja hinnang sellele.

2. Õpetuse eesmärgid

2.1. Muusikaõpetuse kaudu taotletakse, et õpilane

2.1.1 laulab pingevabalt,

2.1.2 omandab muusika kuulamise kogemust,

2.1.3 tunneb rõõmu musitseerimisest,

2.1.4 rikastab oma tundeelu muusikaelamuse kaudu,

2.1.5 kujundab muusikalist maitset.

2.2 Rõhuasetused

2.2.1 Muusikaõpetuse kaudu arendatakse õpilaste suhtlemis- ja eneseväljendusoskust.

2.2.2 Muusikaõpetuses pööratakse tähelepanu helide, müra ja kõne eristamisele.

2.2.3 Arutletakse, mis vahe on ühel või teisel helil, kuidas helid tekivad.

2.2.4 Kuulatakse erinevaid olme- ja loodushääli.

2.2.5 Viiakse läbi välitunde erinevate häälte kuulamiseks.

2.2.6 Praktilise tegevuse käigus tekitatakse ise mitmesuguseid helisid vahendite ja/või oma häälega.

2.2.7 Keskkel kohal muusikaõpetuse tunnis on laulmine ja pillimäng.

2.2.8 Lauldakse ühehäälsid lihtsa meloodiaga palu.

2.2.9 Pillimängu rakendatakse peamiselt laulude kaasmänguna.

2.2.10 Oluline koht muusikaõpetuse tunnis on muusika kuulamisel.

2.2.11 Õpetaja suunamisel kuulatakse eri rütmis ja tempos muusikapalu, tutvutakse kiire ja aeglase; rõõmsa ja kurva muusikaga.

2.2.12 Muusika kuulamisega arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu.

2.2.13 Helivältusi väljendatakse konkreetsete ja mõistetavate rütmisõnadega, meloodia kõrguse muutusi tähistatakse tajutavate käeliigutuste või joonistega tahvlil.

2.2.14 Muusikaõpetuse kaudu koordineeritakse liigutusi, arendatakse rütmitunnet, silma ja käe koostööd.

2.2.15 Olulisel kohal on muusikaline liikumine: rahvatantsud, laulumängud, liikumine karakterpalade järgi.

Õppesisu 1. klassile	Taotletavad õpitulemused
Häälemängud: olmeäähte jäljendamine, hingamisharjutused. Õige kehahoid laulmisel. Vahetegemine kõrgel ja madalal helil koostegEVuses õpetajaga, reageerimine kehaasendi muutusega (püsti, pikali).	Teeb vahet kõrgel ja madalal helil;
Oma liikumise sobitamine vastavalt muusika iseloomule (kiire-aeglane), reageerimine selle muutumisele.	Teeb vahet kiirel ja aeglasel muusikal;
Reageerimine muusika rütmile, sh rõhulisele osale muusikas (liigutusega) õpetaja suunamisel.	Suudab liikuda lihtsa muusika järgi;
Rütmide TA ja TI-TI tundmaõppimine ja järele kordamine õpetaja abiga.	Tunneb rütmivorme TA, TI-TI, oskab neid kaasa plaksutada;
Lihtsamate õpitud rütmide kaasamängimine pillidel (kõlapulgad, kehapill).	Suudab mängida tuttavatel rütmipillidel õpitud rütme;
Lastelaulude ja karakterpalade kuulamine.	Suudab kuulata pala rahulikult lõpuni;
Hümn, käitumine hümnilaulmise ajal. Teeb tutvust mõistetega helilooja, koor, koorijuht, laulupidu.	Tunneb ära Eesti hümnilaulmise ajal;

Õppesisu 2. klassile	Taotletavad õpitulemused
Häälemängud: rütmistatud hingamisharjutused. Paus. Hingamisharjutused võiksid olla õpitud rütmidel ja sulghäälikutel. Vaba tooniga (oma häälega) laulmine. Pöörata tähelepanu, et laps ei hakkaks kõrgeid toone laulma peahäälega Õige kehahoiu säilitamine laulmise ajal. Väga oluline on istudes laulmisel pöörata tähelepanu kehahoiule.	Tekitab häält õige kehahoiu ja vaba tooniga;

Rütmide TA ja TI-TI äratundmine ja iseseisev järelkordamine. Paus Lihtsamate õpitud rütmide kaasamängimine pillidel (triangel, marakas). Rõhulise osa leidmine muusikas. Rõhulise osa fikseerimine liigutusega (nt plaks, kikärvule tõusmine, kükk vm), aga ka õpitud rütmipilliga õpetaja kaasabil.	Tunneb helipikkusi ja rütmivorme TA, TI-TI, paus (ühelöögiline), oskab õpitud rütme tuttava laulu saateks kaasa mängida
Heli vältuse määramine (pikk-lühike), asutades erineva tämbriiga helitekitajaid (erinevad pillid, inimhääled).	Teeb vahet pikal ja lühikesel helil ja reageerib nendele erinevalt
Lastelaulude ja karakterpalade kuulamine ja analüüs juba varem õpitud mõistetega kiire-aeglane Lisanduvad mõisted rõõmus-kurb. Näidata meloodia liikumise suunda praktiliste liigutuste või materialiseeritud vahenditega õpetaja kaasabil.	Suudab eristada kurvakõlalist meloodiat rõõmsakõnalisest;
Tutvustada lastele regilaulu laulmise traditsiooni. Lihtsama regilaulu õppimine mõne rahvapilli (nt. väikekannel) saatel aga ka saateta. Regilaulude kuulamine.	Oskab laulda lihtsama regilaulu koori osa;
Rohke lastega koos laulmine tunnis, et nad harjuksid tajuma meloodia liikumist ja rütmide vaheldumist. Eesti hümn 1.salmi kaasaulmine.	Oskab laulda peast kahte laste laulu;
Laulumängude mängimine: mängu sisu tähistavate liigutuste sooritamine, jäljendamine. Loovuse arendamine. Mõistete solist, marss, salm. Tutvustamine. Muusikanäidete kuulamine, selgitamine ja arutelu	oskab välja mõelda tegevusi tuttavas laulumängus

Õppesisu 3. klassile	Taotletavad õpitulemused
Jätkuvalt pöörata tähelepanu mälu arendamisele ja õpetada laule laulma peast. Laulmisel jälgida, et kõri oleks vaba ja kehahoid õige. Soovituslikul alustada tundi hingamisharjutustega ning lihtsama hääleharjutustega kindlatel helikõrgustel.	Teab peast 3-4 laste laulu;
Laulmine eri hääletugevusega (ilmekas laulmine). Selgitada mõisteid vaikselt/valjult. Rõhuasetus suunata diktsioonile, et sõnad jõuaks kuulajani.	Suudab tuttavat laulu laulda võimalikult selge diktsiooni ja õige kehahoiuga vaikselt/valjusti;
Põhjalikum tutvumine rahvakalendri tähtpäevadega. Mardi- ja kadripäeva laulude ja kommete tutvustamine. Kuulata helindeid.	Teab mõnda rahvakalendri tähtpäevadega seotud rahvalaulu, suudab osaleda nende laulmisel (mardkadrilaulud);
Varem õpitud rütmivormide kinnistamine. Uue rütmivormi TA-A õpetamine, visualiseerimine. Kasutada õpitud rütme rütmiimprovisatsioonides ja kaasmängudes. Pilliliikide tutvustamine. Löökpillid; nende mängimine (trumm, tamburiin, kõlapulgad, kõlatorud). Lihtsate löökpillide valmistamine käepärasest materjalist (kõlatorud WC-paberi ja paberkäteräti papptorust vms)	Tunneb tuttavas laulus ära rütmivältuse TA-A, reageerib sellele keha liikumisega
Süvendada oskust leida rõhuline osa muusikapalas. Pöörata tähelepanu 2-osalises taktimõodus rõhulise osa leidmisele ja viibata õpetaja kaasabil osalises taktimõodus. Seostada 2-osaline taktimõõt marssimisega ning polka tantsimisega. Terminid polka, kõvasti/ valjult-vaikselt, löökpill.	Suudab käega viibates tähistada kaheosalist taktimõõtu
Muusikapalade kuulamisel pöörata tähelepanu loo iseloomule. Muusika visualiseerimine: meeleolu edasiandmine värvidega, pildi ja muusika sobitamine	Tunneb ära kuulatud muusikapala iseloomu (kurb, rõõmus; aeglane, kiire)
Armastuse süvendamine oma kodu, kodumaa ja rahva vastu. Isamaaliste laulude kuulamine, laulmiseal hulgas hümn. Käitumine hümn ajal	Tunneb ära hümn, oskab esimest salmi kaasa laulda
Laulumängud paarides. Teab mõistet paar. Oskab liikuda paarilisega.	Oskab mängida laulumänge paarides

Kunstiõpetus

Õppetöö rõhuasetused 1.-2. klassis

1. Õppetöös tegutsetakse koos õpetajaga, matkides ning eeskuju järgi. Ühistegevuses õpitakse omandatud oskuste piires sooritama ülesannet ja teostama enesekontrolli:

- a) vaadeldakse ümbritsevaid esemeid ja näidiseid, valitakse töövahendid ja -materjalid, valmistatakse ette töökoht;
- b) täidetakse õpiülesanne;
- c) jälgitakse töö lõpuleviimist ja soorituse puhtust, korrastatakse oma töökoht.

2. Õppeviisidest on esikohal praktiline harjutamine ja didaktilised mängud. Praktiliste tööde teemad valitakse vastavalt õpilaste teadmiste ja kogemustele (mängud, mänguasjad, muinasjutud, salmikessed jms). Kunstitööde ainekku leiab teistest õppeainetest, eelkõige lugemise ja loodusõpetuse teemadest. Kunstiõpetuse tunnis aktiveeritakse olemasolevad teadmised esemete/olendite tunnustest ning kasutatakse neid kujutiste loomisel.

3. Õppeülesannete järjestamisel lähtutakse põhimõttest liikuda ruumiliselt kujutiselt tasapinnalisele (kõigepealt voolitakse eset, seejärel tehakse temast joonistus). Ülesannete täitmisel toetutakse mitmesugustele näitvahenditele, mille abil täpsustatakse esemete/olendite tunnuste taju. Õppeülesandeid sooritatakse paari- või enamatunniliste tsüklitena, et töövõtet/tehnikat paremini kujundada/kinnistada. 1.–2. klassi kunstiõpetuse tundides omandatakse esmased töö- ja korraharjumused; õpitakse tundma töövahendeid, -materjale (sh jääkmaterjale) ning kasutama neid ohutult ja säästlikult; omandatakse esmased kunstialased oskused.

4. Intellektipuuetegega laste kunstilise eneseväljenduse oskused võivad olla väga erineval tasemel. 1.–2. klassi õpilaste loomingulist eneseväljendamist piiravad tajukujutluste vähesus ja/või ebatäpsus, kõne alaareng ning motoorne kohmakus. Seetõttu kaasneb kunsti- ja teiste ainete õpetusega nende valdkondade arendamine.

5. Õpilaste tunnetustegevus toetub valdavalt praktilisele tegevusele ja lähiümbruse tajumisele. Õpetaja suunamisel õpitakse tajutavaid objekte eri meeltega (nägemine, kuulmine, haistmine, kompimine) vaatlama ja võrdlema, eri tunnuste alusel järjestama ja rühmitama. Tajukujutluste kujundamise/laiendamise eesmärgil õpetatakse märkama objekti värvust ja kuju ning oma töodes sobimatut (st reaalsusele mittevastavat) värvust ja kuju vältima. Teemat sissejuhatavates vestlustes tutvustatakse kujutatava objekti loomulikku keskkonda, inimtegevust (sh toimingute järjekorda). Vestlus toetub praktilisele tegevusele, piltide vaatlusele, seeriapiltide järjestamisele vms. Lisaks kujutlustele keskkonnast arendatakse oskust moodustada ja kasutada lauseid, laiendatakse sõnavara (sh emotsioone väljendavad omadussõnad).

6. Praktilisi harjutusi sooritatakse töövahenditeta (joonistamine käe/jalaga õhus, laual, põrandal) ja erinevate vahenditega (kriidid, pliiatsid, pintsel jt). Kujundatakse õiget kehaasendit, pliiatsi jms hoidu ja käesurvet. Harjutusi sooritatakse õpetaja loetud rütmisalmide saatel. Esmased töövahenditega harjutused tehakse suurtel pindadel: tõmmatakse jooni tahvlile ja A-3 formaadis paberile; värvitakse suuremaid pindu (nt suur ring) jne. Järk-järgult muutuvad tööformaadid ja värvitavad pinnad väiksemaks – nendel töötamine nõuab õpilaselt suuremat motoorset vilumust. Õpetatakse joonistama/maalima üksikobjekte ja objektide rühmi ettevalmistatud taustale või värvilisele paberile, esialgu orientiiride ja šabloonide abil. Tunnetustegevuse arenedes kujutatakse

objekte silueti ja joone abil. Kujundatakse värvimisoskust (sh pliiatsi- ja pintslihoid, käesurve teadlik reguleerimine, kujutise kontuuri jälgimine).

7. Tegevuse käigus õpitakse kuulama ja mõistma suulisi lihtkorraldusi, osalema dialoogis. Tegevuse verbaalne kommenteerimine ja kokkuvõtete tegemine on valdavalt õpetaja pädevuses. Õpilasi ärgitatakse õpetaja ütlust kordama ning lõpetama. Tegevuste käigus suunatakse õpilasi viisakalt abi paluma ning kaaslasele abi osutama. Kunstiõpetuse tundides kasutatakse ja kinnistatakse teistes ainetes (eesti keel, matemaatika, loodusõpetus, tööõpetus) omandatud sõnavara: tajutavaid tunnuseid (värvus, suurus, kuju, pinnaomadused) ja ruumisuhteid väljendavad sõnad, rühmanimetused (koduloomad, mööbel jne). Õppetegevuse jõukohastamise eesmärgil jälgitakse märgitud õppeainetes omandatavaid teadmisi ja oskusi (nt geomeetriliste kehade tundmist ja nimetamist õpilastelt ei nõuta, voolimisel kasutatakse eakohast sõnavara: vooli pall jne). Kunstiaine-alasest sõnavarast omandatakse sel etapil kasutatavate töövahendite ja materjalide nimetused ning tegusõnad (joonistan, rebin jne).

Tööõpetus

1. Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Tööõpetus kui õppeaine hõlmab kolme valdkonda:

- 1) tööõpetus (1.–4. klass),
 - 2) käsitöö ja kodundus (5.–9. klass),
 - 3) tehnoloogiaõpetus (5.–9. klass).
4. klassis on tööõpetus integreeritud õppeaine, mille tundides õpetatakse käsitöö, kodunduse ja tehnoloogiaõpetuse algtõdesid ning valmistatakse õpilasi ette õpperühmade valimiseks.

Alates 5. klassist moodustab kool õpilaste soovide ja huvide põhjal õpperühmad, millesse jagunedes on õpilastel võimalus õppida kas käsitööd ja kodundust või tehnoloogiaõpetust. Õpperühmadesse jagunemine ei ole soopõhine.

Teemade järjestus õppeaastas kavandatakse käsitöö ja kodunduse ning tehnoloogiaõpetuse õpetajate koostöös ja kirjeldatakse kooli õppekavas.

Käsitöö ja kodunduse ning tehnoloogiaõpetuse taotletavad õpitulemused vahetatud õpperühmades esitatakse kooli tööõpetuse ainekavas. Tööõpetuse kooli ainekava võib koostada ka nii, et 5.–9. klassis õpetatakse mõlemat valdkonda ühendatult, mis võimaldab õpilastel omandada vajalikul määral teadmisi ja oskusi nii käsitöös ja kodunduses kui ka tehnoloogiaõpetuses.

2. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Tööõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) tunneb rõõmu ja rahulolu praktilise töö tegemisest ning selle tulemustest, väärtustab tööd ja töö tegijat;
- 2) väärtustab ja hoiab rahvuskultuuri;
- 3) tunnetab oma loominguviisi võimeid ja oskusi; kavandab ja teeb teoks oma ideed, hindab ja vajaduse korral korrigeerib valmistööd;
- 4) oskab kasutada suulisi ja kirjalikke tööjuhendeid, teksti ja lihtsaid tööjooniseid;
- 5) tunneb ja kasutab säästlikult erinevaid materjale, tunneb töövahendeid ja materjalide töötlemisviise, järgib tööprotsessis ohutuid ja ergonoomilisi töövõtteid;
- 6) hoiab puhtust ja korda ning täidab isikliku hügieeni nõudeid;
- 7) teab tervisliku toitumise vajalikkust, lähtub toitu valides ja valmistades tervisliku toitumise põhimõtetest; käitub teadliku tarbijana;
- 8) töötab üksi ja koos teistega, väärtustab tööks vajalikke isiksuseomadusi ning mõistab, miks on erinevad oskused ja hoiakud igapäevaelus ning tulevases tööelus olulised.

3. Õppetöö rõhuasetused 1.-2.klassis

1. Kujundatakse üldisi õpioskusi: oskust vaadelda, võrrelda, kuulata, küsimustele vastata, täita suulisi lühikorraidusi. Õpilasele õpetatakse töövahendite õiget ja ohutut kasutamist, kujundatakse korraharjumusi, oskust oma tööd lõpule viia.

2. Oluline on arvestada tundide korrigeerimisega. Kõikides tundides arendatakse tähelepanu, nägemis-, kopeerimis- ja ruumitaju, motoorikat, kõne mõistmist ja suulist väljendusoskust käelise tegevuse kaudu. Kujundatakse oskust eristada objekte ja nende kujutisi kuju, suuruse ja värvuse järgi, tajuda materjale, tunda ja valida töövahendeid töövõttest ja -eesmärgist lähtuvalt. Õpilasi suunatakse märkama ilu enda ümber.
3. Ülesandeid täidetakse valdavalt koostegemises, eeskujuga ja näidise järgi, omandatud oskuste piires ka suulise korralduse järgi. Omandatakse rebimise, lõikamise, liimimise, voolimise ja voltimise